

BODZENTYN PRZED POWSTANIEM

Prezentowane źródła mają za zadanie wprowadzić ucznia w gospodarcze i społeczne realia dziewiętnastowiecznego Bodzentyna.

Uczeń po zrealizowaniu zadań potrafi:

- interpretować źródła o charakterze statystycznym

Uczeń po zrealizowaniu zadań umie:

- opisać stan gospodarczy i społeczny Bodzentyna w przededniu powstania styczniowego

- wskazać na główne gałęzie gospodarki miasteczka

- wskazać na główne problemy gospodarcze miasteczka

Rozwiąż zadania:

Na podstawie źródła A odpowiedz na pytania.

1. Określ stan gospodarczy Bodzentyna w okresie poprzedzającym powstanie i perspektywy jego rozwoju.
2. Wymień główne zajęcia mieszkańców Bodzentyna.

Na podstawie źródła B odpowiedz na pytania.

1. Określ i wyjaśnij dynamikę zmian struktury demograficznej Bodzentyna w okresie 1789 -1900.

Na podstawie źródeł A i B odpowiedz na pytania.

1. Określ jakie zaszły zmiany w strukturze narodowościowej wśród mieszkańców miasteczka. Jakie były tego przyczyny i jakie rodziły konsekwencje.

Na podstawie źródła C odpowiedz na pytania.

1. Na podstawie źródła i wiedzy pozaźródłowej odpowiedz dlaczego autor źródła określa podróż do Bodzentyna jako uciążliwą.

MANIFESTACJE – NASTROJE SPOŁECZNE PRZED WYBUCHEM POWSTANIA

Proponowane zajęcia mają charakter pracy ze źródłem. Interpretacja źródeł ma na celu wyjaśnienie uczniowi sytuacji panującej na prowincji Królestwa Polskiego w okresie tzw. żałoby narodowej i manifestacji patriotycznych.

Zadania nauczyciela:

- omawia nastroje społeczeństwa przed wybuchem powstania
- charakteryzuje wydarzenia w Warszawie

Uczeń po zrealizowaniu zadań potrafi:

- wyciągnąć własne wnioski i dokonać oceny
- ocenić nastroje panujące w społeczeństwie
- ocenić udział i zaangażowanie społeczeństwa
- łączyć historię regionalną z historią Polski

Uczeń po zrealizowaniu zadań powinien:

- znać dzieje regionu na tle wydarzeń na ziemiach polskich
- znać wydarzenia, które miały miejsce w regionie świętokrzyskim

NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ I WIEDZY POZAŹRÓDŁOWEJ WYKONAJ POLECENIA:

Na podstawie źródła A wykonaj polecenia:

1. Sformułuj tezę, że kazanie miało charakter agitacji patriotycznej. Uzasadnij swój sąd.
2. Określ w jaki sposób autor źródła nawołuje do walki z zaborcą.
3. Wymień tradycję historyczną do jakiej odwołuje się autor źródła.

Na podstawie źródła B i wiedzy pozaźródłowej wykonaj polecenia:

1. Wymień jakie grupy społeczne brały udział w nabożeństwie.
2. Odpowiedz komu poświęcone było nabożeństwo. Podaj zasługi i dokonania omawianej postaci.

Na podstawie źródła C wykonaj polecenia:

1. Na podstawie źródła przedstaw nastroje panujące w społeczeństwie w okresie poprzedzającym wybuch powstania.
2. Wyjaśnij metody przebieg manifestacji patriotycznych.

Na podstawie źródeł A, B, C wykonaj polecenie:

1. Określ kto był inspiratorem demonstracji patriotycznych.

Na podstawie źródła D wykonaj polecenie:

1. Wymień symbole umieszczone w źródle. Określ do jakich tradycji i wartości nawiązuje prezentowane źródło.

Na podstawie źródła E i wiedzy pozaźródłowej wykonaj polecenia:

1. Wskaż na elementy mody patriotycznej z okresu żałoby narodowej. Co one symbolizowały?
2. Wyjaśnij powody przywdziania żałoby narodowej.

PORÓWNUJEMY PROGRAMY „CZERWONYCH” I BIAŁYCH”

Ciekawą i efektywną metodą pracy na lekcji jest praca w grupach. Dzielimy klasę na dwie grupy. Po zapoznaniu się z wybranymi źródłami, pierwsza grupa prezentuje program „czerwonych”, druga przedstawia program „białych”.

Podsumowaniem zajęć może być zorganizowanie debaty. Wybrane osoby będą przekonywały do programu „białych” i „czerwonych”. Reszta klasy osądzi, która z grup lepiej zaprezentowała się podczas debaty i skuteczniej przedstawiła swoje argumenty.

Zadania nauczyciela:

- dzieli klasę na dwie grupy pierwsza prezentuje program „białych” druga „czerwonych”
- nadzoruje pracę grup i spełnia rolę koordynatora i moderatora

Uczeń po zrealizowaniu zadań potrafi:

- analizować teksty źródłowe
- przedstawić wyniki swojej pracy
- formułować własne stanowisko nt. koncepcji politycznej obozów: „białych” i „czerwonych”

- ocenić różne postawy społeczeństwa wobec walki o niepodległość

Uczeń po zrealizowaniu zadań umie:

- charakteryzować programy polityczne ugrupowań powstania

- omówić koncepcje walki oraz udział społeczeństwa

- ocenić różne postawy społeczeństwa na ziemiach polskich i na emigracji

NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ I WIEDZY POZAŹRÓDŁOWEJ WYKONAJ POLECENIA:

Na podstawie źródła A odpowiedz na pytania:

1. Wymień cele planowanego powstania ogólnonarodowego.
2. Określ jak miała być rozwiązana kwestia chłopska na ziemiach chłopskich

Na podstawie źródła B odpowiedz na pytania:

1. Wyjaśnij dlaczego „biali” oceniali krytycznie powstanie styczniowe ? Wskaż przytoczoną w odezwie argumentację.
2. Wymień jakich działań władz carskich obawiali się zwolennicy „białych” ?

Na podstawie źródła C odpowiedz na pytania:

1. Jakie wydarzenie wymienione w Manifeście miało być bezpośrednią przyczyną wybuchu powstania ?
2. Co rząd powstańczy obiecał chłopom, a co dziedzicom ?
3. Do mieszkańców których ziem dawnej Rzeczypospolitej adresowany jest Manifest ?

Na podstawie źródła D odpowiedz na pytania:

1. Scharakteryzuj zaprezentowany przez Koźmiana stosunek „białych” do powstania styczniowego.
2. Jaką taktykę Zalecali zwolennicy ugrupowania „białych” ?
3. Jaką postawę wobec powstania zajęli chłopci ?

Na podstawie źródeł i wiedzy pozaźródłowej wykonaj polecenia:

1. Zaprezentuj skład personalny i organizację obozu „czerwonych”, metody propagandy, organizowanie manifestacji i demonstracji.

2. Zaargumentuj pogląd, że „czerwoni” mieli szersze poparcie społeczne.
3. Określ rolę agitatorów tzw. „leśnych ludzi” w działaniach propagandowych.
4. Zaprezentuj skład społeczny obozu „białych”
5. Wyjaśnij dlaczego „biali” byli przeciwni powstaniu zbrojnemu, zwracają uwagę na kontakty z emigracją, polityczną na zachodzie Europy (Hotel Lambert).

STOSUNEK LUDNOŚCI DO POWSTANIA

Działania oddziałów powstańczych oraz funkcjonowanie władz powstańczych nie odbywało się w próżni. Niezwykle ważne było nastawienie miejscowej ludności do partyzantów. Duża część ludności ziemi świętokrzyskiej wspomagała partyzantów. Jednak nie wszyscy mieszkańcy pałali sympatią do „leśnych”. To obojętne lub czasem wrogie nastawienie wynikało z głęboko zakorzenionych przyczyn. Poniższe materiały pomogą wyjaśnić nastawienia ludności względem powstania.

Uczeń po zrealizowaniu zadań potrafi:

- analizować teksty źródłowe
- przedstawić wyniki swojej pracy
- ocenić różne postawy społeczeństwa wobec walki o niepodległość
- wyjaśniać politykę Rządu Narodowego wobec wybranych warstw społecznych

NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ I WIEDZY POZAŹRÓDŁOWEJ WYKONAJ POLECENIA:

Na podstawie źródła A odpowiedz na pytania:

1. Wyjaśnij jaki był stosunek Dionizego Czachowskiego do ludności chłopskiej? Jak to oceniasz?

Na podstawie źródła B odpowiedz na pytania:

1. Opisz jaki był udział chłopów w walkach.
2. Wyjaśnij sposób rekrutowania chłopów do powstańczych oddziałów.
3. Określ stosunek generała Hauke-Bosak do włościan.
4. Powiedz do jakich tradycji odwoływano się podczas agitacji.

Na podstawie źródła C odpowiedz na pytania:

1. Określ stosunek mieszkańców Suchedniowa, Bodzentyna i okolicznych miejscowości do powstańców po bitwie o Suchedniów i Wąchock. Wyjaśnij z czego on wynikał.

Na podstawie źródła D odpowiedz na pytania:

1. Wymień katalog przestępstw za które władze powstańcze dokonały sądu.
2. Wskaż winnych i ukaranych przestępców.
3. Opisz jak wyglądał sąd i jakie kary zastosował sąd powstańczy. Jaki wymiar miała kara i egzekucja?

Na podstawie źródła E odpowiedz na pytania:

1. Oceń postępowanie Stamirowskiego.

ZAKRES WALK POWSTAŃCZYCH, ORGANIZACJA ODDZIAŁÓW I UZBROJENIE

Zadania nauczyciela:

- omawia ogólnopolskie tło powstania styczniowego
- omawia zakres walk powstańczych na ziemiach polskich
- przygotowuje materiały
- rozdziela i koordynuje pracę uczniów

Uczeń po zrealizowaniu zadań potrafi:

- odczytywać i interpretować źródła
- porównać zaangażowanie powstańców

Uczeń po zrealizowaniu zadań umie:

- ocenić rolę przywódców powstania styczniowego na ziemi kieleckiej
- dokonać charakterystyki ich postaw
- dostrzega różnice w działalności przywódców
- ocenia stopień przygotowań, umiejętności i możliwości powstańców
- charakteryzuje sposób walki
- charakteryzuje postawę różnych grup społecznych względem powstania

NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ I WIEDZY POZAŹRÓDŁOWEJ WYKONAJ POLECENIA:

Na podstawie źródła A odpowiedz na pytania:

1. Opisz sposób ekwipowania powstańczego wojska.
2. Wyjaśnij cel wydania rozkazu przez Langiewicza.

Na podstawie źródła B odpowiedz na pytania:

1. Wyjaśnij kto i w jakim celu namawiał Langiewicza do opuszczenia oddziału.
2. Jaki był stosunek partyzanckiego dowódcy do tej propozycji?

Na podstawie źródła C odpowiedz na pytania:

1. Przedstaw przebieg przygotowań ataku na Bodzentyn.
2. Opisz sposób uzbrojenia i wyszkolenia powstańczych oddziałów.
3. Czy taktyka zastosowana przez powstańców okazała się skuteczna?

Na podstawie źródła D i E odpowiedz na pytania:

1. Opisz nastrój panujący w wąchockim obozowisku.
2. Porównaj sposób przygotowań do walk w Bodzentynie i w Wąchocku.

Na podstawie źródeł C, D, E, F, G odpowiedz na pytania:

1. Omów sposoby walki korpusu Mariana Langiewicza.
2. Określ jaką taktykę stosował Marian Langiewicz. Czym ona była spowodowana?
3. Podaj sposoby rekrutacji żołnierzy przez Langiewicza.
4. Opisz uzbrojenie i umiejętności powstańców.

Na podstawie źródeł H, I, J odpowiedz na pytania:

1. Omów warunki życia codziennego powstańców. Zastanów się jak wpływały one na sprawność i morale insurgentów.

PAMIEĆ O POWSTANIU

Uczeń po zrealizowaniu zadań potrafi:

- analizować teksty źródłowe
- przedstawić wyniki swojej pracy
- formułować własne wnioski

Uczeń po zrealizowaniu zadań umie:

- scharakteryzować postawę miejscowego społeczeństwa względem pamięci o powstaniu styczniowym
- ocenić rolę powstania styczniowego w kształtowaniu się nowoczesnego narodu polskiego

NA PODSTAWIE ŹRÓDEŁ I WIEDZY POZAŹRÓDŁOWEJ WYKONAJ POLECENIA:

Na podstawie źródła A odpowiedz na pytania:

1. Opisz przebieg uroczystości 3 Maja.
2. Wyjaśnij cel obchodów i poświęcenie ich nie rocznicy 3 Maja, ale bohaterom 1863 roku.

Na podstawie źródła B odpowiedz na pytania:

1. Wyjaśnij cel wystosowania przez starostwo powiatowe prezentowanego pisma do bodzentyńskiego urzędu gminy.
2. O czym może świadczyć niniejszy dokument?

Na podstawie źródła C odpowiedz na pytania:

1. Wyjaśnij symbolikę umieszczoną na nagrobku.

Na podstawie źródła D odpowiedz na pytania:

1. W jaki sposób przedstawieni są powstańcy styczniowi. Jaka rolę pełnili dla Polaków żyjących w II Rzeczypospolitej.
2. Wskaż dwóch głównych bohaterów wiersza. Zastanów się nad celowością tego zestawienia.